

Osobine i svojstva revolucionarnih boraca koje je negovao i razvijao SKOJ

stevan doronjski (1919-1981)

Kada evociramo sećanje i kada vršimo objektivne naučne analize istorije našeg pokreta, ne činimo to samo radi odavanja dužne poštovanje velikim delima, niti samo radi pamćenja i negovanja istorije. Naša revolucija traje i dalje. Nove generacije revolucionarnih boraca koje stasavaju produžavaju njen tok Titovim putem. U tom kontinuitetu naše revolucije, koji se održava baš zato što je ona umela da uvažava stalno menjanje revolucionarnih uslova i oblika i da na to menjanje odgovarajuće reaguje, jedna od idejnih i moralnih vertikala koje povezuju vremena i generacije su i osobine i svojstva lika revolucionarnog borca koје je negovao i razvijao SKOJ. Njegova je vrednost trajna i uvek aktuelna.

Generacije mladih koje su na svojim plećima iznеле i dovele do pobedosnog završetka oružanu fazu naše revolucije, izgradile su i negovale jedan novi revolucionarni moral. On je proizlazio iz ciljeva i uslova naše revolucionarne borbe i bio je veoma važan čimbal u uspeha u njihovom ostvarivanju. Stvarao se nepisani kodeks naše revolucije kojeg su se svi njeni borci pridržavali. Osnovna i najsnajnija unutrašnja motivacija negovanja takvih odnosa i pravila ponašanja bila je svest o revolucionarnim ciljevima i dužnostima. Za razvijanje te svesti borili smo se neprekidno i organizovano. I životom i pisanim rečju, primenom i akcijom, različitim metodama i oblicima kulturnog i prosvetnog rada.

Nije bilo uvek tako u našoj Partiji i SKOJ-u. Frakcijske borbe koje su jedno vreme buktale u našem pokretu bile su razorene njegovu etiku. U nejedinstvenoj Partiji, koju su unutrašnje razmirice odvlačile od borbe za istinske realne i životne ciljeve i interesu klase, klasni moral se razjedao. Tome je podlegao i SKOJ.

Kada su se Partija i SKOJ okrenuli konkretnim pitanjima i interesima klase, kad su u njenim neposrednim i istorijskim ekonomskim i drugim potrebama, političkim, kulturnim i drugim ciljevima tražili svoje zadatke i pronalazili polje svoje konkretnе akcije, razvila se i učvrstila nova etika revolucionarnih boraca. Ona je neminovno proizašla iz takvog odnosa avangarde prema klasi i njenim interesima i razvijala se u funkciji neposrednog ostvarivanja istorijskih i životnih interesa klase.

Kojim osobinama su se isticali skojevcii? To su one čije im je razvijanje pomagalo da budu nepokolebljivi i neustrašivi revolucionarni borci, a da u isto vreme razvijaju u sebi čitavo bogatstvo ljudskih vrednosti. To je bilo privlačno za široke mase omladine i skojevcima je stvaralo veliki ugled.

Idejno-politička borbenost je bila jedno od najizrazitijih ličnih obeležja koje su revolucionari nastojali da neguju i učvrste kod sebe. Revolucionarni borac je dužan da se uvek i neprekidno dosledno bori za idejnu čistotu vlastitog rada i idejno-političkog delovanja, da se nepokolebljivo hvata u koštač sa drugaćim idejnim pogledima na razvoj društva, da nikada ne podleže u borbi protiv oportunitizma. Razvijeno je osećanje moralne i političke obaveze komunista da budu neustrašivi u klasnoj i političkoj borbi, da ne uzmiču pred teškoćama i opasnostima.

»Revolucija je najbolji deo moga života. I da nije najveći deo, bio bih srećan ako bih mogao bez rezerve da kažem da je revolucija moj život, moje verovanje, moje davanje koje mi je više nego uzvraćeno kad god pogledam naše društvo u rasponu od četiri decenije između mog stupanja u revoluciju i ovog trenutka.«

(Reč Stevana Doronjskog prilikom primanja Ordena junaka socijalističkog rada)

Time što su postali članovi Komunističke partije i SKOJ-a, revolucionari nisu prestali biti realni ljudi. Trpeli su i trpe, uticajem starog društva, nisu imuni od grešaka tog društva koje svojom borbom menjaju. Ali, zato je negovana stalna obaveza komunista da se bore protiv negativnog nasledja prošlosti koje opterećuje sve ljudе, pa i njih same; protiv malograđanskih maura i shvatanja koja se u društvu šire i prodiru i u redove revolucionarnih boraca ako im se sistematski i odlučno ne suprotstavljaju.

Revolucionar se potvrđuje u borbi, samo ako mu se poklapaju reči i dela. To je naše osnovno moralno načelo kojeg je drug Tito vrlo često ponavljaо. Ono je od suštinskog značaja i bitan preduslov da avangarda može istinski obavljati svoju ulogu. Revolucionar samo tako može stići poverenje masa, poverenje svoje sredine. Revolucija traži smele, visokomoralne, hrabre ljudе, koji se ni u jednoj situaciji ne kolebaju, koji se uvek nalaze u njenoj matici. Ljudе koji se stalno potvrđuju svojim delima dosledno ispoljavajući svoju progresivnost i poštenje. To je bio i ostao bitan uslov etičke vrednosti komunista, ne samo u toku narodnooslobodilačke borbe. U tom pogledu ništa se nije promenilo ni danas. Naprotiv, složenost ostvarivanja avantgardne uloge komunista u uslovima socijalističkog samoupravljanja naglašava značaj ovih etičkih vrednosti kao licnog obeležja revolucionarnih boraca.

Humanizam je, takođe, jedno od bitnih svojstava koje je negovan i neguje se u našem komunističkom pokretu. Vodeći revolucionarnu borbu, komunisti su humanisti na delu. Oni nisu puki propagatori humanizma, nego borci za društvene odnose u kojima humanizam postaje stvarnost. Visoki stepen svog humanizma komunisti su ubedljivo potvrdili hrabro organizujući revoluciju, boreći se u njoj kao što su se borili, ginaći kao što su ginuli. Komunisti se i dalje potvrđuju boreći se za novo društvo u kojem slobodan čovek, udružen u uslovima pune ravnopravnosti sa drugim članovima društva, sa najvišim stepenom razumevanja uslova, interesa i potreba drugih, slobodno kreira uslove i osnove svog života i rada. Da bi mogao biti istinski borac za takvo društvo, komunista mora i u svom neposrednom ophodnjenu sa ljudima ispoljavati istinski humanizam.

Bitno moralno-političko i etičko svojstvo komunista je njihova borba za punu istinsku nacionalnu ravnopravnost. Generacije skojevac u našoj oružanoj borbi bile su tvorac i nosilac bratstva i jedinstva među našom omladinom i našim narodima i narodnostima. Za bratstvo i jedinstvo smo se borili u uslovima kada se neprijateljski nož stvarno zabadao u našu budućnost i našu istoriju. U tome je velika zasluga jugoslovenskih, a posebno vojvodanskih komunista. Jer, Vojvodina je mnogo-nacionalna, u njoj su međunarodni sukobi raspršivani do maksimuma, a komunisti su imali toliko idejne i političke hrabrosti i ubedjenja da se u tim uslovima bore za bratstvo naroda i za njihovu ravnopravnost. To je Partija negovala kao vrhunske etičke vrednosti svoje borbe i na njima je uspevala da prevlada međusobno nepoverenje masa koje je zavladalo posle izdajničkog bratobilačkog noža. Ni danas nije ništa manja obaveza i odgovornost revolucionarnih boraca da neguju bratstvo i jedinstvo, da razvijaju i produbljuju ravnopravnost naroda i narodnosti.

Od komunista i skojevac tražila se samoinicijativnost, kao jedan od osnovnih preduslova da uspešno izvršavaju svoje zadatke i obaveze. To su nalagali uslovi revolucionarne borbe, u kojoj su se često morale samostalno donositi odluke, jer su veze među organizacijama, jedinicama ili rukovodstvima bile povremeno i teško održavane. Trebalo je samostalno i kreativno sprovoditi osnovnu političku liniju Partije i u isto vreme preuzimati punu odgovornost za doslednost u ispravnom sprovođenju partijske politike. Danas se borimo da tu osobinu razvijemo kao lično svojstvo svakog samoupravljača jer samo tako on može stvarno biti istinski samoupravljač.

S druge strane, samodisciplina revolucionarnih boraca je uvek bila osnova naše revolucionarne demokratije. Skojevci su se svesno podvrgavali revolucionarnoj disciplini organizacije, da bi tako postali maksimalno slobodni u borbi za slobodu. To je visoko moralni svesni čin revolucionara, kojim se on podvrgava normama svoje organizacije da bi se što uspešnije borio za uslove u kojima će nestati potreba i za tom organizacijom kao ograničenjem slobode čoveka. Revolucionar je svestan da se taj put mora proći i on se zato svesno za njega opredeljuje.

Danas mlade generacije ulaze u život sa više znanja i sa razvijenim raznovrsnim sposobnostima. Stoga, očekujemo da će njihov doprinos nastavljanju naše revolucije biti veliki. Revolucionari — komunisti su pozvani da se stalno bore za rešavanje otvorenih društvenih problema, za produžavanje kontinuiteta revolucije. Oni ne smeju podleti malograđanskemu miru i načinu života. Onaj ko traži malograđanski mir — taj je napustio revolucionarne ideje.

Savremenim mlađu generaciju u borbi za nastavljanje revolucije — za razvoj socijalističkih samoupravnih odnosa, za stvaranje sve većeg blagostanja i novih kulturnih, ekonomskih i drugih materijalnih dobara — očekuju, takođe, teškoće. Teškoće koje ne traže živote, ali traže odricanje. Veličina mlađih generacija je tolika, koliko su one spremne da se suoče s tim teškoćama, koliko su spremne na upornu, doslednu borbu i samodrivanje, da bi se ubrzao put do cilja.

(Ovaj tekst smo preuzeo iz knjige druga Stevana Doronjskog, „Borba SKOJ-a u Vojvodini“ koju je izdao „Glas omladine“ maja 1981.)

(nastavak sa naslovnice strane)

svođi. A to znači da uočene osobine metaforskog mehanizma vode izravno određenju odnosa između čovjeka i teksta, odnosa koji ovdje nastojimo razumjeti da bismo razumjeli smisao koji se otkriva iz namjernog (i nama népoznatim) razlozima motiviranog brkanja čovjeka i teksta. Naime, načelo metafore, njezina potreba da uspostavi svijet kao jedno, upućuje na vrstu redukcije kojoj bi se metaforična svijest priklonila ako bi htjela biti u skladu sa sobom, jer (ta redukcija) najpreciznije što je moguće formulira čežnju metafore za „sustinom“, za „kvintesenčijalnim“.

O istoj čežnji metafore (njezinoj potrazi za „sustinama“) govori, na drugi način, ali isto toliko očigledno, njezina historija: „zlatni vijek“ metafore, vrijeme u kojem se djelovanje metafore zasnivalo na potpunoj vjeri u nju (upravo onako kako se sada zasniva na sumnji) i u kojem je metafora, zapravo, bila način postojanja svijeta (jer je svijet u svojoj ukupnosti bio metafora). Jednoga koje je, naliči svemu, od duha u svim njegovim manifestacijama i sposobnostima napravilo kopulu sveopće metafore), operiralo je isključivo „sustinama“; neposrednom stvarnošću se to vrijeme bavilo onoliko koliko je bilo potrebno da se u njezinim (neposredne stvarnosti) činjenicama (raz)otkrije metaforski mehanizam, dakle da se definira (i klasificira) način na koji se „sustina“ (Jedno) objavlja u „materijalnoj“ činjenici stvarnosti (pošto sve što jeste, jeste po metaforskome mehanizmu, to jest po sličnosti s Jednim).

Ovo vrijeme, kojemu je metafora najpotpuniji i zakonit izraz, pronalazio je „sustinu čovjeka“ u njegovu duhu; bilo je, dakle, najsklonije redukciji koja bi čovjeka svela na život i na znanje. Po tome bi i aktualnoj metaforičnoj svijesti, dakle metafore koja računa sa sumnjom u sebe, moglo biti blisko slično svodenje koje bi život i znanje vidjelo kao prostor zajednički čovjeku i tekstu (a mi moramo uzimati u obzir jedino aktualnu metaforu, pošto je i pojam plagijata relativno nov, otrplike onoliko koliko i metafora koja računa sa sumnjom u sebe i koliko skoro fetišistička briga za individualnost i pojedinacnost, o čemu će se još nešto reći kasnije). Drugim riječima, kad aktualna metaforična svijest kaže da je „ukrasti tekst“ isto što i oteti čovjeka, razumijeva da su čovjek i tekst živi i da sobom nose znanje (zbog kojega bi im ta ista svijest vjerovatno veoma radosno pripisala i progostvo).

Zivotom i znanjem čovjek je određen (a moglo bi se reći i obilježen, pošto smo sve vrijeme u oblasti označiteljskog rada) već u Starom zavjetu: „Jahve, Bog, napravi čovjeka od praha zemaljskog i u nosnice mu udahne dah života. Tako postane čovjek živa duša.“, a nakon toga: „Tko ti kaza da si, dakle, jao sa stabla s kojega sam ti zabranio jesti?“ i »Evo, čovjek postade kao jedan od nas — znajući dobro i зло! Da ne bi sada pružio ruku, ubrao sa stabla života pa pojeo i živio navjek!«, s tim da je, kao što se vidi iz navoda, život »ulazna«, početna informacija kojom se sistem otvara, dok je znanje »izlazna«, konačna informacija kojom se sistem zatvara, dakle čini prenosivim, predvidljivim, komunikabilnim. Druga razlika između informacija koje je čovjek dobio iz raja ovdje je, ipak, mnogo zanimljivija, utoliko što je upotrebljivija za analizu mehanizma metafore od koje se krenulo: život je, kao »ulazna informacija«, reverzibilan, Jahve ga daje udahom i oduzima (to jest uzima nazad) izdahom onoga kome je dat, dok je znanje ireverzibilno (što je i normalno, pošto je »izlazna informacija«) i Jahve ga ne može oduzeti.

Na drugu razliku između života i znanja upućuje i odnos uzajamnog isključivanja života i znanja (zbog znanja Jahve oduzima život kao dovršenu, prenosivu informaciju: izgon iz raja slijedi zbog znanja i motivira se »stablu života« s kojega prije toga nije bilo zabranjeno jesti); tek sa znanjem »stablu života« postaje zabranjeno stablo, a uzajamno isključivanje života i znanja pogotovo je očigledno iz sjećnih funkcija koje jedno i drugo imaju u Starom zavjetu. Naime, po životu je čovjek pojedinac, jedan, individuum, a po znanju postaje vrsta, ljudski rod; socijalna činjenica: u raju je bio jedan, a po izgonu je »upoznao svoju ženu« i postao osnivač (začetnik, prvi, ali samo jedan od mnogih u nizu) vrste. O tome govorim i profesor A. M. Winchester kad, govoreći o svojstvima žive tvari, ilustrira krajnju pojedinačnost žive tvari činjenicom da je nemoguća transplantacija kože s jednog čovjeka na drugog.

Osim svega što je navedeno kao razlika između života i znanja, treba spomenuti i činjenicu da je život nastao iz odnosa između čovjeka i Jahvea i ostao unutar čovjeka (dakle, život je po svojoj prirodi refleks ovoga odnosa unutar čovjeka kao zavorenog sistema), dok je znanje nastalo iz odnosa čovjeka i »stabla znanja«, ostajući sve vrijeme izvan čovjeka. Drugim riječima, životom je Jahveoh dah ušao u čovjeka, a znanjem je čovjek uključen u relaciju između dobra i zla, koja je postojala prije nego je čovjek u nju uključen i postoji i dalje neovisno od tog uključivanja; život je, prema tome, u čovjeku, a čovjek je u znanju, s tim da znanje postoji neovisno od čovjeka, a čovjek ne postoji bez života. I (opet prema tome), po znanju je čovjek član vrste, predstavnik, a po životu pojedinac, izuzetak unutar vrste, jer je životom čovjek dobio ime (Adam), a znanjem je postao otac i muž, začetnik vrste.